

széthúzó rivalizálás. Mi nem konkurenciának jöttünk a klérus számára, hanem segítőnek. A jó személyes kapcsolatok megszületése és ápolása sokat segítene ezen az áldatlan állapotban...

A BNT szervezésekor néhányan felkapták fejüket. Mit keres egy püspök a mi nagy ünnepi misénkben? Mások, a nagy többség, reménykedve figyelt fel. Lehet, hogy ez lesz az első lépés a püspöki körből, hogy békejobbot nyújthatunk egymásnak? Nem csupán a liturgikus békejobbot, hanem az őszinte, személyes, reményt hordozó testvéri jobbot? A szervezők semmi különösebb felhajtást nem csináltak a mise kapcsán. Legyen úgy, ahogyan szoktuk. Jött a püspöki jelzés is: legyen úgy, ahogyan szoktátok. Negyven perccel előbb érkezett Székely atya, egyedül a Skodájával. Semmi felhajtás, sem nála, sem nálunk. De nagy szeretet és nyitottság légkörre törekedett mindenki.

A mise előtt húsz perccel már beöltözve a színpadon, misénk oltáránál volt a püspök atya. A menet megbeszélve, mindenki ment a dolgára. A püspök lapozgatta jegyzeteit. Egyedül volt, hát oda mentem hozzá, mint az egyik misén megszólaló bokros. Beszélgetni kezdtünk. Hogyan jutott arra, hogy igent mondott felkérésünkre? „Volt nekem egy vékony szálam Gyurka bácsi és így a Bokor felé. Széphalmon voltam, mikor Gyurka bácsi is misézett többször nálunk.” Egy ilyen személyes beszélgetésben óhatatlan a kérdés, hogy miért vagyunk mi még mindig „fekete fenekűek” az egyházban? Kijavított: „fekete bárányok”. Összemosolyogtunk... Óvatosan utalt arra, hogy köreinkben olyan teológiai nézet is van, mely eltér az egyházi dogmatikától.

Érdeklődő tekintettel hallgatta, mikor mondtam, hogy mifelénk van dialógus, van vita, van konfrontáció, de nincs kiközösítés. Áttért a Bokor életét méltató gondolatokra, melyet aztán a mise bevezetőjében olyan szépen és tárgyilagosan el is mondott. „Ahol a békességteremtés, az adakozó karitás, a sok gyermek vállalása így működik, ott nagy keresztény értékek vannak.” Beszéltem családjainkról, a nagycsaládos egyesületekről, az általa örömmel nézett sok, misére gyülekező gyermekről. Felvetette, hogy hogyan állunk a papjainkkal. Kihúzódtam a témából azzal, hogy sajnos ők is meghalnak egyszer. A templomi, egyházközségi szolgálataik rendkívül leterhelik őket. Neveket nem mondtam. Végül is nem úgy beszélgettünk, mint egy főpap és egy híve, hanem mint két nyitott ember, akik egy irányba tekintenek, bár még nem mennek együtt ugyanabba az irányba... A mise ünnepi volt számomra még akkor is, ha a Hiszekegyet nem biztos, hogy mindenki tudta a teremben. A mise után elment az

Emlékszobánkba és megérinthette őt szeretteinkre emlékező lelkületünk is... A kocsihoz menet még odajött egy kézfogásra, így én is megköszönhettem ezt a püspöki-bokros találkozást...

VINCZÉNÉ GÉCZI GABRIELLA

NAGYSZÜLŐNEK LENNI

(2.)

Biztos vagyok abban, hogy kinek-kinek a saját nagyszülőségét magának kell jól, komfortosan és fejlődőképesen kialakítania. Nincsenek receptek, olyanok, amit csak alkalmazni kell módosítás nélkül.

Különböző személyiségek, különböző családok élettapasztalatai lehetnek hasonlóak, de fontos pontokon nagyban eltérőek is. Vannak tetszetős megoldások, jó gyakorlatok, amelyek nekünk vagy beválnak, vagy nem. Kicsit hasonlóak, kicsit eltérőek vagyunk másoktól. Nagyszülővé tehát válnunk kell. A nagymamaságban/nagyapaságban fejlődni lehet és kell, - és ez a fejlődés távlatokat ad számunkra. Ugyanakkor lehetnek általános és közös szempontjaink a gondolkodásban.

1. Ok
2. Cél
3. Lényeg
4. Előnyeink
5. Nehézségek
6. Felkészülés - formai
7. Felkészülés - tartalmi
8. Módszer
9. Kivitelezés

1. Ok

Mi az oka annak, hogy a meglévőkhöz képest új szerepeket, feladatokat akarunk keresni magunknak? Nem volt elég már amit úgymond letettünk az asztalra? Maradjunk már nyugton...

Nem tehetjük, két okból sem: magunk miatt, és a körülöttünk lévők, a ránbízottak miatt sem. Az élet: lehetőség a magunk számára, feladat, és gondoljunk arra, hogy el kell számolnunk azzal is, amit elmulasztunk.

Nagy hatással vagyunk, lehetünk a családunkra, az unokáinkra, közelállókra, hiszen letisztult tudás van a birtokunkban, amire nekik, mint vitaminra szükségük van. Az is jó, ha esetenként hasznosítani tudják, amit

tőlünk hallottak, de az is, ha más esetben, ennek hatására, vagy ellenére saját utat taposnak ki a maguk számára.

Immunitás

Mi a közös minden korosztálynál, amire mindenkinél, kortól, nemtől függően másképp-másképp figyelni kell? Ami közös: **korunk tudatipara**, ami kíméletlenül hat és rombol. Ezzel az iparral szemben a hangsúlyt a lelki -szellemi **immunitásra kell tenni**, ennek kell lennie a legfontosabbnak. Az evangéliumra épülő, jézusi tudatú és szellemű immunitásra. Képesek vagyunk ennek az evangéliumi hatásnak felismerője, alkalmazója és erősítője lenni. Tudatosítsuk, és használjuk ki.

Látótér bővítés

Kisebbségnél-nagyobbaknál tágas evangéliumi, morális látótér kialakítása a feladat, az összefüggések felmutatása a fontos. El kell érni, hogy ők mondják ki, milyen anomáliákat élnek meg különböző élethelyzetekben a morális területén, mit látnak környezetükben, vagy az osztálytársaknál, ami zavarja őket, vagy amit vonzónak találnak, mit tapasztalnak a facebook, tic-tok és egyéb közösségi média által keltett hullámok nyomán.

Élmények

Adjunk énközlést, visszajelzést. Mit jelent ez? Tanítva tanulunk. Egyre inkább egy hullámhosszon működünk, miközben jobban megismerjük egyéniségét, kompetenciáit, őt magát. Ő is minket. Ehhez néha jól jön a megszokott környezet, néha pedig a kicsit szokatlanabb. Ha van erőnk, találjunk minden fél számára megfelelőt. Lehetünk bátrak a helyszín választásban. Néha egy fagyizóhoz elmenetel, utána séta a parkban elég lehet.

2. Cél

Mi a cél?

A cél tehát nem más, mint egy tágas látótér kialakítása **magunkban** és egy **tágas látótér** felfedezése, kialakítása, módosítása az unokákban. A cél az, hogy új világokat ismerjünk meg, nyissunk ki számukra, és a magunk számára is. Ebben a megérvelve kialakított tágasságban mindenki jól érezheti magát. Ez a felelősségünk, és ehhez módszereket, gyakorlatokat kell találnunk és kitalálnunk.

Olyan gyakorlatokat, melyek hatnak mindkét fél megelégedésére, öröme, fejlődésére evangéliumi, szociális, személyiségi és egyéb szinteken. Alkalmat teremtenek beszélgetésre.

Ne elégedjünk meg a látszatokkal, azzal, hogy van kapcsolat az unokákkal, hiszen minden héten látjuk őket, mert minden vasárnap családilág itt vannak ebédre. **Lépjünk szintet!**

Ez a rendszeresen megújuló világ tetszeni fog nekünk, nem igényel tőlünk sokat, hiszen már belefektettünk életünk eddigi szakaszában amennyit tudtunk. Aratunk, és megosztjuk az aratás eredményeit. Könnyedén megy, nem unalmas, nem rutinszerű. De napi felkészülést igényel, és szeparált tudatállapotunktól való megszabadulással is együtt jár.

Innovatív életforma a jelen életszakaszunkban, feltölt energiával. Mi kell még az embernek?

3. Mi a lényeg?

Elsősorban a személyesség. Hogy akár kritikus, akár örömteli helyzetekben a kapcsolat erős legyen és működjön. Tartalmi szempontból a lényeg:

Te, személy szerint fontos vagy nekem. Nem azért, mert a gyerekem gyereke vagy. Ennek tudatosítása, kifejezése megfelelő módon maga a lényeg.

Másodsorban, a személyességgel összefüggésben a kíváncsiság. Az éber figyelem. Ki vagy te, milyen vagy, mi foglalkoztat, milyen örömeid és bánataid vannak? Jól tudjuk, hogy dinamikájában kell egy személyiséget nézni. **Milyen vagy most... éppen ma.** Nem kiskorodban, nem tegnapelőtt. Ma.

A kíváncsiságunknak élőnek kell lennie, és nem **elsősorban** az unokánk különböző **szerepeire** kell vonatkoznia, hanem a motivációkra, a kompetenciákra, a bátorságra és a félelemekre.

Fontos az „**elsősorban**” szó, mert természetesen tudomásunk van arról, hogy bizonyos szerepek időben és aktivitásban uralják az életét. De ez nem ő. **Ő sokkal, de sokkal több annál.** A szerepeken túli terület az, amit nehéz kifejezni, amit nem tud/nem akar másokkal esetleg megosztani. (Kortársakkal, talán - de az ismert korosztályi látóköri megszorítások miatt ez nem elég, sőt aggodalomra adhat okot.)

Nem segít, ha **csak** az iskolai előmenetel - iskolás szerepkör marad a témánk, és nem segít az sem, **ha csak** a „milyen édes kicsi voltál, emlékszem, amikor először ezt vagy azt csináltad...” kényelmes rutinjára támaszkodunk.

Minden unokánk **kivételes a számunkra**, ezt nemcsak nekünk kell éreznünk, hanem éreznie kell neki is, érzékeltetnünk kell vele magunknak is.

4. Előnyeink

Unokákkal foglalkozni a nagyszülőnek könnyebb is és nehezebb is. Könnyebb, mert a vérségi kapcsolat adott, ez bármikor életre kelthető, megkérdőjelezhetetlen viszony. Ebben mozoghatunk, és alakíthatjuk úgy, hogy tetszen mindkét félnek. Kicsit előnyben vagyunk unokánkkal szemben, ahogy ő is velünk szemben. Mi vagyunk az okosabbak - ezt ne felejtjük el. És talán a türelmesebbek is. De nagy potenciálok vannak nála (náluk) is. És nem félnek használni.

Erősségeink:

1. Tudjuk, mi van a világban, tájékozódunk.
2. Vannak már közös történeteink, közös

élményeink, közös emlékeink.

3. Meg tudjuk már fogalmazni **értékelő módon**, hogy pl. engem ezekkel vagy azokkal a szóban forgó kérdésekkel kapcsolatban mi foglalkoztatott akkor,

- mikor annyi idős voltam, mint most te,
- vagy mit gondolok erről most, - és miért -, amikor ennyi idős vagyok, mint ma.

5. Nehézségek

1. Elvi nehézségek
Unokákkal foglalkozni a szülők dolga - ezt gyakran hallom nagyszülő-társaktól
- Mi megtettük már a magunkét
- Nincs alkalom
- Nem gondolkozunk - miről? pl. arról, hogy mi sem tudtunk mindent megbeszélni a szüleinkkel, pl.
- a napi szoros időbeosztás, szülői és gyermeki napirendek, és a szerteágazó teendők miatt unokáink sem tudnak
- és hogy nagyon nagy nehézségeik lehetnek, aminek megfogalmazására nincs idő a figyelmes szülők mellett sem (félelem, szorongás, háború, osztálytársak, internetes zaklatás)

Gyakorlati nehézségek I.

- Kényelmesebb nem odanézni
- Kényelmesebb nem alkalmat teremteni - elég, ami van
- Nincsenek jó gyakorlataink, hogyan csináljuk
- vagy: Nem használjuk ki a további lehetőségeket
- Szeparációs tudatállapotban vagyunk, azaz szerepünket nem tágítjuk
- Békesség bármi áron, még ha nagyobb bajt csinálunk is vele, mint amilyen van... stb.

További, a mai életformából adódó nehézségek:

2. Gyakorlati nehézségek II.

- a gyerekeknek nincs idejük - maradvány elvhez kell szoknunk
- résidő kihasználásra kell rugalmasan rácuppanni - ez nagyon nehéz
- tőlünk rugalmasságot igénylő résekben szivárgásra kell készülni
- Vagy: nem sikerül megfelelő alkalmat megszervezni, pedig igény is lenne rá.
- Az alkalmak elszaladnak, vagy elmulasztjuk őket, ebbe beletörődünk, a lehetőségek kihasználására nem vagyunk felkészülve.

Összefoglalóan az a tapasztalatom, hogy nagyszülőnek lenni könnyebb és nehezebb is. Könnyebb, mert nincs napi taposómalom, nehezebb, mert maradvány elv

alapján kell gondolkoznunk az unokákhoz való egyéni, vagy kiscsoportos személyes kapcsolat ápolása, azaz a hozzáférést illetően.

6. Felkészülés - formai

Az odafigyelésre, a tudatosításra felhívtuk már eddig is a magunk figyelmét. Világos lett, hogy szempontunk élesítése, a fókusz irányítása napi szintű gondolkodást igényel. Ebben elég erősnek tudjuk magunkat. Azonban az akarat kevés, felkészülésre van szükség.

A legfontosabb: a házaspárokat és a családokat **nemcsak egyben, családként, hanem** figyelmesen **külön-külön személyenként kell kezelnünk.**

Előzetesen még azt kell figyelembe venni, hogy a szokásos körülmények mindenkiél a szokásos rutinokat hozzák elő. Ez jó is, és nem is az. Ha mindig minden megszokott mederben folyik, akkor a beszélgetés is: szokott kérdésekre szokott válaszok várhatók csak. Ismertek a témakörök és azok a témák is szokottak, melyeket rendszeresen kerülünk, mert kényesek, mert problémás területek, mert a lényegét érintenék bármilyen szempontból. Én-közlést sem adunk.

A rutinok ugyan segíthetnek, de csak akkor, ha a későbbi érdemi beszélgetést támogatják.

Ezzel kapcsolatban tehát fontos a szokott helyzetek átgondolása és annak belső értékelése, hogy előző alkalommal kihasználtuk-e a lehetőséget, maradt-e valakiben hiányérzet, volt-e olyan ügy, amire nem volt idő, amit még jó lett volna szóba hozni. Tehát a szokott helyzeteket a felkészülés során tudatosan alakítani kell. Időről időre szokatlan helyzetekben és helyszínekben is gondolkozhatunk akár a család egésze, akár az unokák tekintetében.

A rutinok fakó színeit fel kell frissíteni, hogy élményszámba menjen nekünk is, és nekik (család) vagy neki (unoka) is. Gyűjteni kell ehhez időközben az ötleteket, kereshetünk lehetőségek erőnlétünk, a pénzügyi- és az időjárási körülmények tekintetbe vételével. (Ahogy ebédre se mindig ugyanazt főzzük...)

Általában én ezért szeretem pontosítani, ki mikor jön, ne essen úgy be senki **rendszeresen** lehetőleg váratlanul, hogy nem tudok róla. Fel kell idéznem, hol tartottunk a múltkori beszélgetésben, mik voltak a jellemző pontok, a fontos események.

6.1. Tipikus alkalmak

Kezdjük az egyszerűvel, de ritkával. Minden gyereknek van születésnapja, sőt névnapja is. Ez évi két alkalom. Unokáinknak általában mindenük megvan. A szülők tudják, hogy mire van szükségük, és mit szabad megadni nekik. Ezért aztán jobb a mi szempontunk szerint kapcsolatépítésre felhasználni a lehetőséget. Élményt, közös élményt nyújtani nekik, közösséget

teremteni velük. Kidolgozni választási lehetőségeket. Olyasmit felajánlani, ami ritka, élményszerű, mindkét félnek megfelel. Nekünk is! Ne vállaljuk túl magunkat, de a kényelmesben maradni sem helyes mindig, nem elég ünnepélyes.

Szokatlan helyzetben, szokatlan körülményekben - **amit mi uralunk** - a programot megelőző vagy követő beszélgetésben közelebb kerülhetünk a vágyott célhoz, ahhoz, hogy jól érezzük magunkat, jobban megismerjük, ki is ő valójában; - éppen a jelen fejlődési fázisban őt mi foglalkoztatja, mi érdekli.

Oda tudunk figyelni arra, hogy mi a hobbija, mi az az érdeklődési kör, ami pihenteti, szórakoztatja. (Csináljunk jegyzeteket, később, ha szükséges. Tanítónő, hegedűtanár, fontos osztálytárs, ki barát, ki „ellenség”, ki a „hülyegyerek” az osztályban stb.) Ezekre később rákérdezhethetünk.

6.2. Atipikus alkalmak

Tisztázás szülővel, unokákkal

Találkozni akarunk az unokákkal. Csak úgy, egyszer-egyszer, nem családi ünnepen. Kedveseim, itt nekünk kellő eltökéltséggel és szívóságra van szükségünk. Határozottságra. Ne engedjük magunkat lerázni. Végighallgatjuk a szülőket, megértően és türelmesen, vagy az unokát, hogy milyen nehéz időbeosztással élnek, tele vannak programmal, és - elővesszük a naptárt, hátha segít.

Örül az ember, hogy programokkal teli a nyár, táborok, közösségek, gazdag feltöltődési lehetőségek vannak stb. stb. **De.** Tudatosítsuk kellő súllyal magunkban, hogy unokáink számára mi vagyunk az egyik egyedüli nagyszülő, azaz az anyai oldalról nagymama, vagy apai oldalról a nagyapa stb. Nincs másik, nincs több. Ebben a vonatkozásban **négy** a maximális szám. Négy teljes élet tudása, bölcsessége és ismerete áll rendelkezésére. Nem vagyunk 30-an, mint az osztálytársak, vagy a gyerektábor-társak.

Amit mi jelenthetünk nekik azt más nem tudja, nem képes megadni számukra, ezért amit mi elmulasztani engedünk, - megértően viszonyulva a gyerekek sűrű leterheléséhez - az a világegyetem szempontjából véglegesen el van mulasztva. Át kell tehát tekintenünk ezeket a kérdéseket, távolabbról, magasabbról és messzebből, - és mikor máskor, mint a mai lelkigyakorlaton.

Határozottság

Az érdekelt felek, ha látják eltökéltségünket, mely mentén esetleg feltesszük a kérdést: akkor mit javasoltok, mikor tudnánk egy-két órát eltölteni együtt, esetleg kitalálnak valamit. Elmondjuk, hogy erre nekünk szükségünk van, biztosítsák számunkra az időt, mi majd alkalmazkodunk.

6.3. Résen lenni

A bonyolultabb esetek is vannak. Bonyolult eset, ha nem tudjuk megoldani a kérdést formailag, akkor fontos, hogy legyen elképzelésünk arról, mit tehetünk. Ehhez rugalmasnak kell lenni, tettere késznek, de ez nem mindig sikeres. Az sem baj, ha egyszer sikertelenek vagyunk, mert ebből legközelebb tanulunk. De nem adjuk fel.

7. Felkészülés - tartalmi

Legyenek programjaink, amelyek kedves unokáinkat kizökkentik a komfortzónájukból, olyasmi, amiket mi is szeretünk, és amire unokáink legalább is nyitottak. Legyenek témáink, gyűjtsük őket, ha szükséges, írjuk össze.

7.1. Általános tematikák

Szerencsés esetben legalább egy nagyszülő (pont mi) és unoka(ák) azonos érdeklődésűek; könnyen megy a közös témaválasztás vagy elfoglaltság választás egy-egy esetben. De - hála Istennek - több unokánk van, mint egybeesés.

Ezért aztán a témákat meg kell gondolnunk, meg kell határozni. Sokféle témában professzori szinten vagyunk, tanulságaink, tapasztalataink, szellemi múltunk alapján és megint csak a tudatosítások nyomán sok témát gondolunk végig és rendszerezünk magunkban, amelyek közül válogatunk: Mi volna ebből aktuális?

Más témákban pedig tanulunk kell. Általános, fiatalokat érintő kérdésekkel kapcsolatos tudásra, tanulásra pedig szükségünk van. Nem vagyunk tisztában minden esetben pont azokkal a kérdésekkel, melyek a mindennapok részei a számukra.

Az általános tematikák nagyon alkalmasak bemelegítésre, egységes álláspontra helyezkedésre, kapcsolatfelvételre, és a **tematikus téren elszakadásra** a fontos „mi történt a suliban” súlyponti kérdéstől. Ha eltérő a véleményünk, akkor nem vitatkozunk, belekérdezzük és meghallgatunk. Majd ő kérdez, hogy mi mit gondolunk, ha akar. Mi ilyenkor ismerkedjünk vele, hol tart, mit képvisel... mit miért gondol úgy, ahogy. Óvatosan haladhatunk a saját véleményünkkel is, tapasztalatot, általános nézetet említhetünk személytelenül.

Ilyen témák lehetnek: szabadság, félelem, háború, erőszak, migráció, küldetés, Isten országa, internetes zaklatás, iskolai erőszak. Személyiség, függési rendszerekben élés módja: mitől függünk, mitől ne stb.

7.2. Célzott témák

Célzott témák között elsősorban említeném az életvezetési kérdéseket, azokat a szerepeket, melyeket az embernek serdülőként, fiatakként, munkavállalóként, családban, párkapcsolatban szülőként kell betöltenie. Milyen buktatók vannak - amit láttunk, és amit

kiértékelünk - és milyen ismereteink, gondolataink vannak arról, hogy pl. hogyan kell nőnek lenni a mai kor magyar társadalmában.

Én pl. most tanulom, hogyan kell férfivá válni, nem mintha a gender-elméletek hatása alatt állnék.

A hittel, küldetéssel, Istennel kapcsolatos tematikák nagyon fontosak. A hitünk megvallása, voltak-e nehézségeink ezen a téren fiatal korokban, vagy nem akkor, hanem később. Bizonyágtétel. (A hit hallásból ered.) Nem gyakori, hogy erről beszélgesse valaki velük.

Beszélhetünk arról, hogy mit ad, mit adott nekünk a közösségi élet, milyen intellektuális, lelki, baráti testvéri kapcsolatrendszerünk segít immunissá válni az élet sok nehézségével szemben. Milyen bizalmi viszonyban vagyunk egymással, és ez milyen helyzetben milyen sokat jelentett. Beszéljünk a megtapasztalt „százannyiról”. Általános témák felé is mehetünk. Gyűjtsük, keressük, idézzük fel az Isten országával kapcsolatos tapasztalatokat, amit átadhatunk. A hitünkről szokott szövegeink - illetve **minden szövegünk frissítésre** vár. Ezért is írtam, hogy új lehetőségeket kell felfedeznünk, és így új távlatok nyílnak saját magunk számára is. Nem jó, ha már mi magunk is unjuk a magunk szövegét.

A felkészülés, átgondolás mindig új megvilágításokkal lephet meg minket is. Ha mi frissek vagyunk magunk miatt gondolatban, élményszerűvé válnak szavaink is.

Új szavakat, kifejezéseket, tartalmakat tanulunk, és alkalmazzuk is őket. Mert ha ezt nem tesszük, ha ráfutunk a szokott sínekre, vágányokra, elveszítjük a hallgatóságunkat, és bekerülünk a nem túl kényelmes „minden felnőtt egyformán unalmas” kategóriába. Ezt a kategóriát senki sem szereti. Érdekesnek szeretnénk tudni magunkat. Minimum azt szeretnénk, hogy mások is így legyenek velünk, pláne fontos, hogy egy gyerek, vagy fiatal annak tartson. Elsősorban az unokánk. Az ő véleménye számít.

7.3. Körülmények

„Most nem megyek, mert bekuckóztam a nagymamához”. Mesélés, versek, sok népdal lehet a „kuckózás” oka és célja. Ovisoknál, kisiskolásoknál a bevált gyakorlat szerint, ha több napon át nálunk vannak, és nálunk alszanak, akkor a fehér asztal melletti beszélgetés is pl. nagyon bevált. Nem akarom másolni, vagy utánozni a szülők napirendjét és egyéb rendjét, azért mi is reggelizünk, ebédelünk és vacsorázunk, de ami a legfontosabb, az a kapcsolat minősége. (A jó kaja hozzátartozik persze.) A társasjáték szintén sok nevetésre is alkalmat adó elfoglaltság.

Az események résztvevőjeként nagyon sok érzéssel, sok eseménnyel, sok értékeléssel leszek gazdagabb. Megtudom, milyen volt az úszótábor, melyik osztálytárral milyen problémája van a tanárnak,

hogyan illeszkedett be unokám egy új közösségbe. Milyen örömök, bánatok, milyen sikertelenségek, adódtak, **mi az, ami miért van úgy, ahogy.**

Sok visszatükröző választ adok, és ez gördülékennyé teszi a beszélgetést. Nem nézzük az órát. Mindegy, hogy hány a mennyi.

Nagyobbaknál továbbtanulás, szülők, istenhit, barátok, közösség, párválasztás, párkapcsolat a téma. Milyen nehézségek vannak a tanulás terén, szociális téren, hogy válasszon az ember.

Még idősebbeknél meghívom egyszer-egyszer az évfolyamtársakat is. Beszélgetünk. Szokott társasági kérdések, de sajátos élel, a lényeges kérdésekre figyelve, viccesen, nem véresen komolyan, de azért mindig sikerül érdemben előrejutnunk. Előbb utóbb a kritikus pontokra is rákerül a sor, amik különösen foglalkoztatják őket. Az aktuális lényegre.

Kialakítottunk a nagy (18 pluszos) lányunokákból, és másik oldali unokatestvérekből egy kis kört, ők a nagylányok. A témánk elsősorban az, hogy hogyan, miképpen kell nőnek lenni a mai világban, hogy kell felnőtt nőnek lenni, milyen buktatók vannak, mi mindenre kell felkészülni ezen a téren.

Fontos női témák: Önazonosság, szabadság, határozottság, kiállás magunkért, a „jókislányos megfelelni akarás mindenkinek” - korszak vége. Nyitott és zárt éhatárok. Nemet mondani tudás. Igent mondani tudás. Mindezt hogyan lehet célszerűen, szeretettel, határozottan.

Mostanában úgy hallottam, hogy a fiúk is szeretnének ilyesmit.

Sokat tanulok azokról a témákról, melyeket nem ismerek tapasztalatból. Számítógép-használóként egyik kedvencem dr. Tari Annamária, vagy pl. Kassai Lajos lovasíjász, általánosan megfogalmazva pedig minden olyan hozzáférhető anyag, ami a férfiak/nők szerepe a családban témakörben született.

A beszélgetésekre, közös programokra készülni kell. Erre sort kell keríteni. A beszélgetés személyes legyen, személyes lesz, ha túlmeleg jóval azon a közismert tényen, amit unokánk is tud, miszerint „nagymamák templomba járnak vasárnap”. „Nagypapámék vallásosak.”

Igen ám, de hogyan csináljuk?

8. Módszertanok

8.1. Óvatosan

Jó, ha van időnk a ráhangolásra, rávezetésre. Ekkor van itt az ideje mondjuk a palacsintaevésnek. Felidézzük, miről volt szó, hol tartottunk előző alkalommal, mit mesélt, milyen történéseknek volt részese.

Már csak az van hátra, hogy kitaláljuk, hogy **mi módon** beszélgesünk a fontos dolgokról, hogy lendítsük tovább a beszélgetést, ha esetleg rutintalanok lennénk

ebben - hiszen éppen a szeparációs szerepfelfogás, no meg a vérségi vonatkozások miatt azt gondoljuk, hogy túl sokat tudunk már róla. **Pedig nem!**

BULÁNYI GYÖRGY

KÖZOKTATÁSUNK LEGYEN KÖZNEVELÉS IS!

Bár félszázada már, hogy iskoláink államosítása folytán középiskolai tanári pályafutásomnak vége szakadt, mégis hadd használjam itt és most a nekem annyira kedves megszólítást:

Kedves Kolleginák és Kollégák!

Előljáróban meg kell mondanom, hogy a következő órában elhangzó mondanivalóimnak forrása a Bokor Bázisközösség. Amit az elmúlt félszázadban közösségeinkben megláttunk, annak adom itt szerény summáját. Előadásom célja érveket szolgáltatni amellet, hogy ha heti 30 órában vehetjük igénybe a tanulókat, akkor a közismeretek elégedjenek meg heti 28 órával, heti két órának pedig kifejezetten az legyen a rendeltetése, amit közel másfél százada Arany János így fogalmazott meg Tisza Domokos nevű tanítványa számára:

*Legnagyobb cél pedig, itt, e földi létben,
Ember lenni mindég, minden körülményben.
(Domokos napra)*

„Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja” (Mk 8,36) – mondta Arany előtt, közel kétezer évvel Jézus. „Az egész világ” jelezze e mondatban a maguknak egyre több és több időt igénylő különféle közismereteket, a károsodástól megóvandó „lélek” pedig az említett *emberséget*. Mind a két idézetnek az volna a szerepe előadásomban, hogy igazolják velük egy tételt: **a közoktatásnak nemcsak az a feladata, hogy közismeretekre tanítson, hanem az is, hogy rendeltetésüket betöltő, s ennek következtében önmagukban kiegyensúlyozott, környezetüknek hasznos embereket neveljen.** Alighanem közhelynek számít a megállapítás, hogy a közoktatásnak köznevelésnek is kell lennie. Annak érdekében szólok, hogy e közhely ne csak elvárás, hanem valóság is legyen társadalmunkban, legalábbis a lehetséges mértékben.

Az ember s az emberekből álló társadalom boldogsága alapvetően azon fordul, hogy az ember rendeltetészerűen használja-e fel életét. A nem rendeltetészerű használatnak az ember és a társadalom életét tönkretévő következményei vannak. Ezért aztán embernek és emberi társadalomnak aligha van fontosabb feladata, minthogy megtanítsa a maga után következő nemzedéket, mi módon használja életét gyermek-korában is és még inkább később, amikor felnővén majd elsődlegesen maga alakítja életét.

Gondolkodás- és viselkedéstannak is nevezhetjük azt a tárgyat, amely ezt a célt hivatott szolgálni.

A. Köznevelés-történetünk

A társadalmak ismerik a munkamegosztás elvét és gyakorlatát. Nem mindenki végez mindenféle feladatot. Felmerül a kérdés: kinek, kiknek kell végezniük azt a feladatot, amelyre az előzőekben rámutattunk? Mivel nem e mostani kérdésfelvetésünkkel kezdődik az emberi történelem, ezért mindenekelőtt megpróbálok feleletet kapni kérdéseinkre az emberiség múltjától. Egymást követő kultúrkörökben él emberi nemünk. Mi is – a kérdést feltevők, azaz a mi nemzedékünk – egy adott kultúrkörön belül élünk. A magunk kultúrkörét ismerjük viszonylag legjobban, ezért a mienkétől kérünk választ kérdéseinkre. Kultúrkörünkben megkülönböztetek problémánk szempontjából – három fázist. Közoktatás előtti, felvilágosodás előtti és felvilágosodás utáni.

1. A közoktatás előtti korban

Az első, a kezdeti fázisban a feladat alapvetően a családot illeti, a szülőket s a gyermekkel együtt élő nagyszülőket, idősebb testvéreket. Hogyan kell gondolkodni, viselkedni, emberhez méltó életet élni, ezt mindmáig elsősorban a családon belül tanuljuk meg. Az élet legelső éveiben egyértelműen az anya nevelő szerepe a dominánsabb. A lányok esetében talán a későbbi években sem áll be e tekintetben változás, a fiúk esetében viszont az évek múltával az apa szerepe, legalábbis a múltban, megnövekedett annak folytán, hogy fokozatosan bevonta fiát a férfimunkákba. De akármilyen jelentős is a család nevelő szerepe a gyermek életében, ez a szerep sohasem volt kizárólagos, hiszen a családok nem önmagukban, hanem kisebb vagy nagyobb (falu)közösségekben éltek, s élnek valamiféle családon túli egységekben ma is. E közösségek viselkedési normáit a falu ösztársadalma örökölte és alakította, mégpedig egy mindenkori vezető, ill. vezetői testület jelenléte és szerepe mellett.

Kezdetben alighanem differenciálatlan egységben irányítja a közösség életét egyetlen személy – a papkirály, aki törzsfőnök és varázsló is egy személyben. Mind a temporális, mind a szakrális ügyekben a közösség szentnek tudott hagyományaiba ágyazott, homogén és ellentmondásmentes irányításra törekszik e szakrálisnak is tekintett személy – az emberhez méltó viselkedésre nevelés tárgyában. Felelősség terheli őt a közösség és az azt alkotó egyedek életéért; azért, hogy se testük, se lelkük ne szenvedjen kárt. Ebben a legelső, közoktatás előtti nevezett fázisban is feladatot kap már tehát a család kétségtelenül elsődleges szerepe mellett a gyermek nevelésében a családon túli társadalom is.

Felmerülhet a kérdés, milyen arányban tárgya a ráhatásnak ebben az első fázisban – akár a családon